

KIELCE SZLAK MIEJSKI



- Informacja turystyczna
Tourist information
- Parking turystyczny
Coach and car park
- Obiekty krajoznawcze
Places of interest
- Upamiętnione miejsca żołnierzy J. Piłsudskiego
Places of commemoration of piłsudski's soldiers



1 Plac Niepodległości (Dworzec PKP)
Tu znajduje się początek i koniec szlaku miejskiego. Plac otaczają wzniesione w latach 60. i 70. XX wieku budynki użyteczności publicznej - hotel, Poczta Główna i Dworzec PKP, przy którym monumentalny Pomnik Niepodległości (1928 r.) zburzony przez Niemców w czasie okupacji został z pietysmem odbudowany przez społeczeństwo w roku 2002.

2 Ulica Karczówkowska – zespół klasztorny.
Przechodząc tą ulicą i kładką nad torami możemy dojść do zespołu klasztornego na G. Karczówce.



Wzniesiony w I poł. XVII wieku z fundacji bpa krakowskiego Marcina Szyszkowskiego jako wotum dziękczynne za ominięcie Kielc przez zarazę sięgającą śmierć.
Do środka wchodzimy pięknymi kamiennymi schodami z balustradami. W kaplicy (naprzeciw wejścia do kościoła) znajduje się oryginalna, wyrzeźbiona z jednej bryły galeny (ruda ołowiu) figura św. Barbary – patronki górników. Wyposażenie kościoła barokowo-rokokowe (m.in. marmurowy ołtarz główny).

3 Kościół garnizonowy



W l. 1902-04 wzniesiono w tym miejscu cerkiew. W okresie międzywojennym świątynię odremontowano i przystosowano do liturgii rzymskokatolickiej przeznaczając ją na kościół garnizonowy p.w. Matki Bożej Królowej Polski. Wzniesiona na planie krzyża greckiego (równoramienne) budowla, nakryta jest okazałą, centralną kopułą. W kościele wmurowane są liczne tablice poświęcone żołnierzom i partyzantom.

4 5 Skwer Harcerski im. Szarych Szeregów - pomnik i galeria



Na skwerze stoi pomnik poświęcony "Harcerzom poległym za Ojczyznę", odsłonięty w 1982 w czasie obchodów 70-lecia harcerstwa w Kielcach. Wzdłuż sąsiadującej z nim alei ustawiono popiersia zasłużonych ludzi kultury i sztuki tworzących w XX wieku różnych częściach globu.

6 Kadzielnia

Wykorzystując wyrobisko po kamieniołomach urządzono tu jeden z największych usytuowanych amfiteatrów w Polsce z widownią na 5 tys. miejsc. Poza



impresjami okazjonalnymi od ponad 30 lat odbywa się tu Harcerski Festiwal Kultury Młodzieży Szkolnej. Nad całością wznosi się skalny grzebień objęty ochroną jako rezerwat przyrody nieożywionej "Kadzielnia". W wyniku rozpuszczenia przez wodę skały wapiennej powstały na jej powierzchni rowki, szczeliny, zagłębienia (kras powierzchniowy) oraz w głębi jaskinie (kras podziemny). Wzniesiono tu także pomnik poświęcony mieszkańcom Kielecczyny walczącym i poległym w okresie zaborów i dwóch wojen światowych o wyzwolenie narodowe i społeczne.

7 Stadion "Kielce", Muzeum Geologiczne, Cmentarze

W muzeum pokazane są okazy skał i skamieniałości od kambru do czwartorzędu, a także skały i minerały, które były lub są eksploatowane na skalę przemysłową. Wzbudzającym duże zainteresowanie eksponatem jest blok wapienia ze szkieletem wieloryba z okresu trzeciorzędu.



8 Wojewódzki Dom Kultury
Okazały gmach WDK ukończono w 1935 roku jako Dom Przystosobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego. Oprócz reprezentacyjnych pomieszczeń wyłożonych różnokolorowymi marmurami, znajduje się w nim sala sportowa.



9 Pomnik Czynu Legionowego
Kielce były pierwszym z większych miast wyzwolonych przez oddziały Józefa Piłsudskiego (VIII 1914 r.) przez co stały się mocno związane z tradycją legionową. 2 X 1938 r. odsłonięto pomnik Czynu Legionowego dłuta wybitnego artysty Jana Raszki (1871-1945).

10 Dworek „Karsza”

Parterowa budowla, z typowym dla polskich dworów kolumnowym portykiem, wzniesiona została ok. poł. XIX wieku. W latach 1888/89-1890 miał tu swą pracownię współtwórca Panoramy Raclawickiej – Jan Styka. W kwietniu 1893 r. artysta wyruszył stąd do Raclawic by zobaczyć pole bitwy. Na fasadzie tablica upamiętniająca pobyt malarza.



11 Park Miejski

Założony w latach 30-tych XIX w. jako „ogród miejski” powstał częściowo na terenach spacerowych Szkoły Akademicko-Górniczej powołanej przez St. Staszica w 1816 r. W parku znajdują się popiersia: Stanisława Staszica (1906 r.) – przy głównej alei i Stefana Żeromskiego (1953 r.) – na skwerku, gdzie muszla koncertowa. Na murze oddzielającym park od pałacyku Zielińskiego znajduje się romantyczna baszta, popularnie zwana „Plotkarką”, aprzy nim woiera dla ptaków.



12 Kościół Św. Trójcy

Jednonawowa orientowana świątynia wzniesiona została w I poł. XVII wieku. W kruchcie umieszczono liczne epitafia. Wyposażenie świątyni pochodzi gł. z XVIII w. – barokowe i późnobarokowe ołtarze, ambona, trzykondygnacyjny chór. Kolebkowe sklepienia zdobi późnorenansowa dekoracja stiukowa. Kościół opisany przez Stefana Żeromskiego w „Szyfowych pracach”.

13 Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego

Do założonej w 1724 r. przez bpa krakowskiego K. F. Szaniawskiego szkoły przybył w 1874 r. 10-letni S. Żeromski. Po opuszczeniu obiektu przez Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego, otwarte w 1965 roku muzeum, które zajmuje klatkę schodową, część korytarza i dwie sale. Fotografiami i eksponatami wprowadzają w atmosferę kraju lat dziecińczych autora „Szyfowych prac” i szkolnych w Kielcach. Najwybitniejsi wychowankowie tej szkoły mają swe popiersia bądź tablice pamiątkowe na frontonie budynku.



14 Muzeum Wsi Kieleckiej

Za stylowym, wykonanym z bierwion drewnianych, ogrodzeniem znajduje się XVIII-wieczny, modrzewiowy dworek. Kryty łamanym dachem gontowym, z białymi ścianami i portykiem kolumnowym, mieści oprócz dyrekcyjnego muzeum sale wystaw czasowych. Informacja o nich umieszczona jest w gablocie przy bramie wejściowej.



15 Muzeum Diecezjalne i Pomnik Armii Krajowej

Muzeum zapoznaje nas ze sztuką sakralną. Pomnik upamiętnia żołnierzy Okręgu Radomsko-Kieleckiego AK „Jodła”.



16 Katedra (Bazylika Mniejsza) - Diecezjalne Sanktuarium Maryjne

Wzniesiona w XII wieku. Rozbudowana w kolejnych wiekach, przybrała wczesnobarokowy wygląd. Polichromia wnętrza wykonana przez malarzy krakowskich w XIX w. została odnowiona w k. XX stulecia. M.in. na sklepieniu nawy głównej, sceny z życia NMP wzorowane na XVI-w. drzeworytach A. Dürera. W prezbiterium kopie płócien J. Matejki – „Zaprowadzenie chrześcijaństwa w Polsce” i „Ślub Jana Kazimierza”. Ołtarz główny i większość bocznych barokowe i rokokowe. Na uwagę zasługuje gotycki tryptyk i renesansowy nagrobek Elżbiety Zebrzydowskiej. W Sanktuarium czczony jest obraz Matki Bożej Łaskawej z ok. 1600 roku.



Na zewnętrznych murach (pln.) tablica m.in. z miarami długości i ciężaru, a od pld.-zach. upamiętnione miejsce pochówku Bartosa Głowackiego – bohatera spod Raclawic (4 IV 1794 r.).

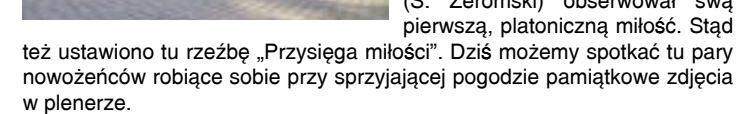
17 Pałac biskupów krakowskich
Wzniesiony w latach 1637-41 jest najcenniejszym przykładem polskiej rezydencji z epoki Wazów. Do korpusu głównego ograniczonego narożnymi basztami dobudowano w XVIII wieku skrzydła boczne. Gospodarzem obiektu jest Muzeum Narodowe z wystawami stałymi: „Wnętrza zabytkowe w XVII i XVIII w.”, „Dawne uzbrojenie europejskie i wschodnie”, „Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego” oraz „Galeria Malarstwa Polskiego i Sztuki Zdobniczej” klasyfikowana na 6-tym miejscu w kraju pod względem wartości zgromadzonych obrazów. Znajdują się tu m.in. dzieła: O. Boznańskiej, J. Chelmońskiego, J. Kossaka, J. Malczewskiego, L. Wyczółkowskiego i St. Wyspiańskiego.



18 Ośrodek Myśli Obywatelskiej i Patriotycznej; Galeria Współczesnej Sztuki Użytkowej
Mieści się w dawnym zespole zabudowań gospodarczych pałacu biskupiego z XVIII w.

19 i 20 Pałacyk Zielińskiego, Galeria Współczesnej Sztuki Sakralnej
Wzniesiony w poł. XIX w. przez naczelnika powiatu kieleckiego T. Zielińskiego mieści obecnie Dom Środowisk Twórczych. Do głównego budynku krytego łamanym dachem przylega neogotycka wieża, oranżeria i baszta. Od płd. w stylowym ogrodzeniu niewielka baszta zwana „Plotkarką”. Na wewnętrznym dziedzińcu „słup pamiętkowy” z 1854 roku z marmurowymi płytami na których nazwiska osób znanych w XIX w. na polu nauki i sztuki.

21 Źródło Biruty
Bijące u podnóża Wzgórza Zamkowego źródło nazwę swą zawdzięcza fabule „Syzyfowych prac” Stefana Żeromskiego. W stojącej nad nim altance Marcin Borowicz (S. Żeromski) obserwował swą pierwszą, platoniczną miłość. Stąd też ustawiono tu rzeźbę „Przysięga miłości”. Dziś możemy spotkać tu pary nowożeńców robiące sobie przy sprzyjającej pogodzie pamiątkowe zdjęcia w plenerze.

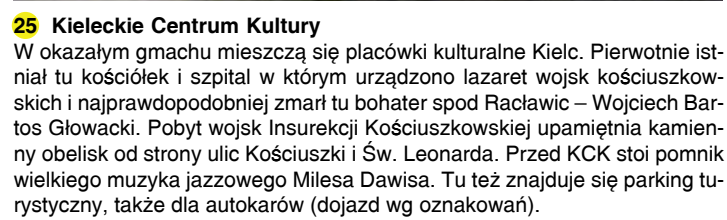


22 Ulica Henryka Sienkiewicza
Wytoczona w I. 20-tych XIX wieku połączyła wykształcone na przestrzeni stuleci dwa organizmy osadnicze – miejski od płn. i kościelno-rezydencjonalny na Wzgórzu Zamkowym. Wędrując szlakiem warto zwrócić uwagę na budowle wzniesione w stylu eklektycznym: nr 31 – d. Hotel Wersal (1912); nr 32 – Teatr S. Żeromskiego; nr 23 – Hotel Bristol (1902); będące przykładem architektury socrealizmu budynki 10/12a i 9 a ze ściętymi narożnikami w których portrety pisarzy związanych z Kielecczyną, oraz klasycystyczny zespół zabudowy pod nr. 5, 7, 8.

23 Muzeum Zabawek i Zabawy
Powstałe w 1979 roku, posiada ponad 30 tysięcy eksponatów z całej Europy. Można w nim poznać zabawy naszych dziadków i rodziców.

24 Ekumeniczna Świątynia Pokoju
Wzniesiony w 1835 r. kościół ewangelicko-augsburski, od 2001 r. jest to świątynia ekumeniczna.

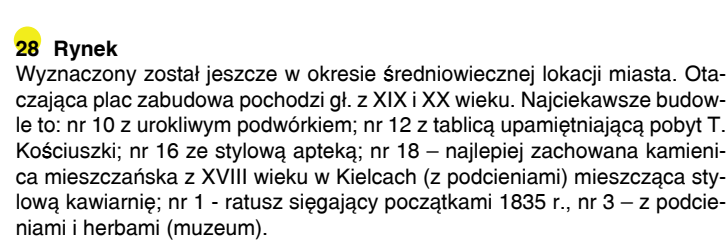
25 Kieleckie Centrum Kultury
W okazałym gmachu mieszczą się placówki kulturalne Kielc. Pierwotnie istniał tu kościółek i szpital w którym urządzono lazaret wojsk kościuszkowskich i najprawdopodobniej zmarł tu bohater spod Raclawic – Wojciech Bartos Głowacki. Pobyt wojsk Insurekcji Kościuszkowskiej upamiętnia kamieniny obelisk od strony ulic Kościuszki i Św. Leonarda. Przed KCK stoi pomnik wielkiego muzyka jazzowego Milesa Dawisa. Tu też znajduje się parking turystyczny, także dla autokarów (dojazd wg oznakowań).



26 Muzeum Historii Kielc
Prezentowane są tu muzealia związane z dziejami miasta.

27 Kościół Św. Wojciecha
Obecna świątynia, wzniesiona w 1763 roku, została wydatnie powiększona w XIX w. W swym wnętrzu posiada namalowane w 1889 r. przez Jana Stykę (współautora Panoramy Raclawickiej) obrazy: „Rozmnożenie chleba” w ołtarzu głównym oraz „Św. Rozalia” i „Św. Franciszek”, „Św. Józef”
W zachodniej części cmentarza stoi figura Chrystusa Frasobliwego (tzw. „latarnia zmarłych”) z 1732 r., a we wschodniej posąg Św. Wojciecha (odlew z 1997 roku). Przy kościele odkryto pozostałości średniowiecznej chaty.

28 Rynek
Wyznaczony został jeszcze w okresie średniowiecznej lokacji miasta. Otaczająca plac zabudowa pochodzi gł. z XIX i XX wieku. Najciekawsze budowle to: nr 10 z urokliwym podwórkiem; nr 12 z tablicą upamiętniającą pobyt T. Kościuszki; nr 16 ze stylową apteką; nr 18 – najlepiej zachowana kamienica mieszcząca z XVIII wieku w Kielcach (z podcieniami) mieszcząca stylową kawiarnię; nr 1 - ratusz sięgający początkami 1835 r., nr 3 – z podcieniami i herbami (muzeum).

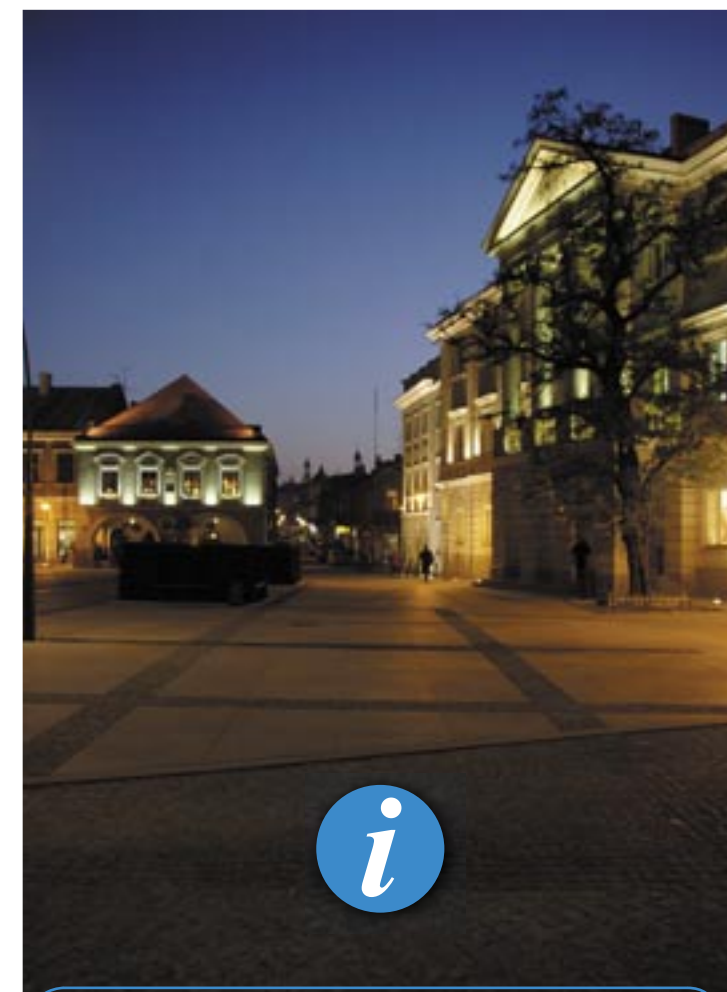


29 Dawna Synagoga
Wzniesiona w 1903 r. Po zniszczeniach w latach II wojny światowej, została odrestaurowana i przebudowana. Obecnie mieści się w niej Woj. Archiwum Państwowe. Przy wejściu do obiektu postawiono pomnik poświęcony pomordowanym Żydom (w latach II wojny światowej i w czasie tzw. „pogromu” w 1946 r.) oraz wzniesiono mur, na którym upamiętniono mieszkańców Kielecczyny niosących pomoc Żydom.

30 Urząd Wojewódzki
Okazały gmach Urzędu Wojewódzkiego oddano do użytku w 1971 roku, a poprowadzoną arterią komunikacyjną nazwano Aleją IX. Wieków Kielc. Podkreślono w ten sposób wiek miasta. Z ulicy odsłania się ładny widok na zwieńczoną wieżami zabudowę Wzgórza Zamkowego (płd.) i widoczne w osi drogi (zach.): wzniesiony w pocz. XX w. neogotycki kościół Św. Krzyża i z lewej jego strony Dworzec PKS z kopułą przypominającą „latający spodek”.

31 Most na Silnicy, Ławeczka z J. Karskim
Wykorzystując przestrzeń na moście ustawiono ławeczkę ze słynnym kurierem, który podczas II wojny światowej dostarczył społeczności Europy Zach. i USA raport o zbrodniach niemieckich na polskich Żydach.

32 Bank Ulica Henryka Sienkiewicza
Zabudowa tej jej części pochodzi już z XX stulecia. Najstarszym obiektem jest wzniesiony w 1912 roku gmach Towarzystwa Wzajemnego Kredytu. Zwraca uwagę jego fasada z typowymi dla secesji elementami zdobniczymi, wyłożona w dolnych partiach ciosami czerwonego piaskowca tumlińskiego.



Wszelkie aktualne informacje o bazie noclegowej i żywieniowej, godzinach otwarcia placówek muzealnych itp. uzyskasz w:

Centrum Informacji Turystycznej Woj. Świętokrzyskiego

ul. Sienkiewicza 29, 25-007 Kielce
tel. 41 348 00 60
www.swietokrzyskie.travel
informacja@swietokrzyskie.travel

Tekst: Ryszard Garus; Fotografie: Jacek Pernal, archiwum UM
ISBN 83-60166-85-4
Agencja „JP” s.c., 25-505 Kielce, ul. Składowa 10/1, tel. 41 3453507; 41 3611807
www.jp.ziemiaswietokrzyska.net

Kielce

Szlak miejski

